

แบบสรุปผู้บริหาร (Executive Summary)

1 รายละเอียดเกี่ยวกับโครงการวิจัย

1.1 ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย) โครงการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรมาตรฐานสำหรับเตรียมทรัพยากรบุคคลทางการศึกษาในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภูมิปัญญานักวิชาการอาวุโส เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปี 2558

(ภาษาอังกฤษ) Preparation of Educational Resource in Basic Education Management based- on Senior Expertise for Preparation to ASEAN Community in 2015

1.2 ชื่อคณะผู้วิจัย

1.2.1 นางเรณูมาศ มาอุ่น (หัวหน้าโครงการวิจัย)

หน่วยงานที่สังกัด ภาควิชาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
หมายเลขโทรศัพท์ 0 2942 8671 โทรสาร 0 2942 8671 โทรศัพท์มือถือ 081 829 0832

1.2.2 นักวิจัย

นางสาว นพรัตน์ ศุทธิถิกล
หน่วยงานที่สังกัด ภาควิชาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
หมายเลขโทรศัพท์ 0 2942 8671 โทรสาร 0 2942 8671 โทรศัพท์มือถือ 094 498 8029
นางสาว นันทน์ภัส เกตนโกศลย์
หน่วยงานที่สังกัด ภาควิชาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
หมายเลขโทรศัพท์ 0 2942 8671 โทรสาร 0 2942 8671 โทรศัพท์มือถือ 081 605 5957

1.3 งบประมาณและระยะเวลาทำวิจัย

ได้รับงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 งบประมาณที่ได้รับ 1,504.000 บาท (หนึ่งล้านห้าแสนสี่พันบาทถ้วน)

ระยะเวลาทำวิจัย ตั้งแต่ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2556 ถึงเดือน เมษายน พ.ศ. 2558 (รวมขยายเวลา)

2 สรุปโครงการวิจัย

2.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

ประเทศไทยจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมในหลายๆด้านในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ที่สำคัญ คือ ด้านการศึกษา โดยถือหลักการว่า การศึกษา เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยการพัฒนาศึกษาในระดับขั้นพื้นฐานที่เป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นพลเมืองอาเซียนและเป็นพลโลกควบคู่ไปกับการเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศไทย ซึ่งการจะพัฒนานั้น ต้องพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา การวิจัยครั้งนี้ มุ่งที่จะพัฒนาศักยภาพและคุณลักษณะของบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้ภูมิปัญญาของนักวิชาการอาวุโส ในการพัฒนาหลักสูตรมาตรฐานเพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาต่อไป

2.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

วัตถุประสงค์สำคัญของการวิจัย คือ เพื่อพัฒนาหลักสูตรมาตรฐานและตรวจสอบประสิทธิผลของหลักสูตร สำหรับพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้ภูมิปัญญาของนักวิชาการอาวุโส

2.3 ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงผสมวิธี (Mixed Methods Research) ทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณที่ประกอบด้วย การวิจัยเชิงพรรณนาและการวิจัยเชิงทดลองในสภาพการณ์จริง แบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ คือ

การวิจัยระยะที่ 1 เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาและประมวลข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตรมาตรฐานสำหรับการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา จากแหล่งข้อมูล 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 เป็นบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งภาครัฐและเอกชน ทุกภูมิภาคทั่วประเทศ การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มโรงเรียน ภูมิภาคละ 2 โรงเรียน เป็นโรงเรียนรัฐบาล 1 โรงเรียนและโรงเรียนเอกชน 1 โรงเรียน รวม 10 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นบุคลากรทั้งหมดของโรงเรียนที่ได้รับการสุ่ม ได้จำนวนตัวอย่างจากโรงเรียนรัฐบาล รวม 261 คน และจากโรงเรียนเอกชน รวม 373 คน ที่ได้ให้ข้อมูลที่สมบูรณ์ สามารถนำมาวิเคราะห์ได้

กลุ่มที่ 2 เป็นนักวิชาการอาวุโสที่มีความเชี่ยวชาญด้านการพัฒนาการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จำนวน 30 คน ที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

กลุ่มที่ 3 เป็นผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จำนวน 30 คน ที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลที่ได้จากการวิจัยระยะที่ 1 คือ ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตรมาตรฐาน

การวิจัยระยะที่ 2 เป็นการวิจัยและพัฒนาเพื่อพัฒนาหลักสูตรมาตรฐาน จากผลการวิจัยระยะที่ 1 โดยคณะวิจัยเป็นผู้ร่างหลักสูตรตามหลักการทางวิชาการพัฒนาหลักสูตรอย่างเคร่งครัด เมื่อได้ร่างหลักสูตรแล้ว นำไปวิพากษ์หลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 ท่าน ที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ผลการวิพากษ์หลักสูตรนำไปแก้ไขและปรับปรุงหลักสูตรให้สมบูรณ์พร้อมที่จะนำไปใช้

ผลการวิจัยในระยะที่ 2 คือได้หลักสูตรมาตรฐาน พร้อมสื่อประสมที่เป็นสื่อหลักและคู่มือการใช้หลักสูตร ที่พร้อมสำหรับการนำไปพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา

การวิจัยระยะที่ 3 เป็นการวิจัยเพื่อตรวจสอบประสิทธิผลของหลักสูตร โดยการนำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล 1 โรงเรียน และโรงเรียนเอกชน 1 โรงเรียน ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงทดลองในสภาพการณ์จริง (Field Experimental Research) โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบ กลุ่มเดียว มีการทดสอบก่อน-หลังการทดลอง และมีการติดตามผล 5 สัปดาห์ (One group pretest- posttest and 5 weeks follow-up design) กลุ่มตัวอย่างเป็นบุคลากรทั้งหมดของโรงเรียนที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เป็นโรงเรียนที่ยินดีเข้าร่วมการทดลองใช้หลักสูตร เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองคือ หลักสูตรที่คณะวิจัยพัฒนา ขึ้น ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยแบบทดสอบก่อน และภายหลังการทดลอง ส่วนการติดตามผลการใช้หลักสูตรได้ดำเนินการภายหลังการทดลองใช้หลักสูตรแล้ว 5 สัปดาห์ โดยใช้แบบติดตามผลการพัฒนา และแบบประเมินหลักสูตร

ผลการวิจัยระยะที่ 3 เป็นผลผลิตของงานวิจัย คือหลักสูตรมาตรฐานสำหรับการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาที่จัดการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน พร้อมทั้งสื่อและคู่มือหลักสูตรที่ได้ผ่านการพิสูจน์และว่าเป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานสูง ตามมาตรฐานการศึกษาอาเซียน ผลการวิจัยนี้จึงตอบวัตถุประสงค์หลักของการวิจัยอย่างสมบูรณ์

2.4 ผลการวิจัย ที่สำคัญมีดังนี้

2.4.1 ผลการวิจัยจากการวิจัยระยะที่ 1 คือข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย

(1) ความต้องการของบุคลากรทางการศึกษาในการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน พบว่า บุคลากรเกือบทั้งหมดมีความต้องการในการพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพสูงตรงตามมาตรฐานการศึกษาอาเซียนในด้านต่างๆ ที่สำคัญคือการพัฒนาศักยภาพด้านการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร การบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนแกนนำเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เพื่อให้สามารถนำไปพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะและศักยภาพตามมาตรฐานอาเซียน และมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

(2) ผลการประเมินศักยภาพของบุคลากร พบว่า มีศักยภาพหลายประการที่ต้องการการพัฒนา ได้แก่ ศักยภาพด้านการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร การบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอน ศักยภาพในการออกแบบหลักสูตรที่บูรณาการการศึกษาอาเซียน และศักยภาพในการออกแบบการวางแผน และการจัดการเรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษาอาเซียน เป็นต้น

(3) ความคิดเห็นของนักวิชาการอาวุโส มี 2 ประเด็น ประเด็นแรก คือ เรื่องศักยภาพและคุณลักษณะสำคัญ จำเป็นของบุคลากรทางการศึกษา ในการพัฒนาการศึกษาสู่อาเซียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินศักยภาพของบุคลากรดังกล่าวข้างต้น ประเด็นที่ 2 คือเรื่องรูปแบบ องค์ประกอบ และวิธีการฝึกอบรมตามหลักสูตรเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา ที่นักวิชาการอาวุโสได้เน้นในเรื่องการฝึกปฏิบัติงานร่วมกัน และการใช้สื่อประสมเป็นสื่อหลักของหลักสูตร

(4) ความคิดเห็นของผู้บริหารระดับสูง เกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ที่สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ที่รัฐบาลได้ประกาศไว้

2.4.2 ผลการวิจัยจากการวิจัยระยะที่ 2 คือ คือ ร่างหลักสูตรมาตรฐาน สื่อประกอบหลักสูตรในรูปของซีดีที่บรรจุเนื้อหาเป็นรายหน่วยการเรียนรู้ (Module) จำนวน 8 โมดูล และคู่มือการใช้หลักสูตร ที่ผ่านการประเมินทางวิชาการมาแล้ว พร้อมที่จะนำไปใช้ได้

2.4.3 ผลการวิจัยจากการวิจัยระยะที่ 3 คือ ผลการตรวจสอบประสิทธิผลของหลักสูตร เพื่อยืนยันว่าเป็นหลักสูตรมาตรฐาน

2.4.4 ผลผลิตจากการวิจัย คือ หลักสูตรมาตรฐาน สื่อประกอบหลักสูตรในรูปของซีดีที่บรรจุเนื้อหาเป็นรายหน่วยการเรียนรู้ (Module) จำนวน 8 โมดูล และคู่มือการใช้หลักสูตร ที่ผ่านการประเมินทางวิชาการ และการตรวจสอบประสิทธิผลของหลักสูตรเรียบร้อยแล้ว สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างแท้จริง

2.5 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

2.5.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายของรัฐในการผลิตและพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะด้านการกำหนดหลักสูตรฝึกอบรมที่มีมาตรฐานสูงในการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาของประเทศ ที่ทำให้ได้ผลลัพธ์คือการพัฒนาการศึกษาให้ได้มาตรฐานการศึกษาอาเซียน อันจะส่งผลต่อการพัฒนาเยาวชนของชาติให้มีศักยภาพและ

คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองอาเซียนและพลโลกที่ยังคงมีเอกลักษณ์ของความเป็นไทย ที่สามารถแข่งขันได้ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับสากล

2.5.2 ข้อเสนอแนะในการพัฒนา สถาบันผลิตและพัฒนาบุคลากรด้านการศึกษามีผลการศึกษาสามารถนำผลการวิจัยและผลผลิตจากการวิจัยครั้งนี้ คือหลักสูตรมาตรฐาน คู่มือการใช้หลักสูตรและสื่อประกอบหลักสูตรไปใช้ในการวางระบบการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพสูง สนองนโยบายการพัฒนาการศึกษาของประเทศ และตอบสนองนโยบายการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2.5.3 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ หน่วยปฏิบัติ ได้แก่สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนสามารถนำชุดหลักสูตรมาตรฐานที่เป็นผลผลิตจากการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ในการพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานของตนให้มีศักยภาพสูง สามารถจัดการ ศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างมีคุณภาพสูง เป็นการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างทัดเทียมกับประเทศสมาชิกประเทศอื่นๆ

2.5.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการต่อยอดเชิงพาณิชย์ ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปจดลิขสิทธิ์ในลักษณะที่เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาของประเทศไทย เพื่อใช้ในเชิงพาณิชย์และขยายผลสู่ประเทศสมาชิกในการพัฒนาบุคลากรด้านการศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่เป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอาเซียน

3 บทคัดย่อ

3.1 บทคัดย่อภาษาไทย

การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาศักยภาพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบุคลากรผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิจัยครั้งนี้ได้นำเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบุคลากรผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้หลักสูตรมาตรฐานที่พัฒนาขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์หลักของการวิจัยคือ เพื่อค้นหาประสิทธิผลของหลักสูตรมาตรฐานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในการพัฒนาศักยภาพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบุคลากรทางการศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการวิจัยเชิงทดลองในสภาพการณ์จริง โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียวมีการวัดก่อนและหลังการทดลองและติดตามผล 5 สัปดาห์ ในการทดลองใช้หลักสูตรมาตรฐานกับบุคลากรในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งของรัฐและเอกชน ผลการวิจัยที่สำคัญชี้ให้เห็นว่า หลักสูตรมาตรฐานที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้นสามารถพัฒนาบุคลากรผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีศักยภาพสูงและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้ตรงตามมาตรฐานการศึกษาทั้งมาตรฐานของไทยและมาตรฐานอาเซียน

3.2 บทคัดย่อภาษาอังกฤษ

Education as a key mechanism for being in ASEAN Community, especially the Basic Education which had trend to be a great need of education development, thus, development of high competency and good characteristics of human resources for Basic Education management is the key aims for high efficiency management in education. This research addressed an appropriate way to develop the high competency and good characteristics of human resources for Basic Education management by presenting the standard curriculum. The main objective of this research aimed to finding the effectiveness of the standard curriculum, developed by the researchers, on the occurrence of development of high competency and good characteristics of human resources for Basic –

Education management. A pre-test/post-test one group design and five weeks follow-up was provided an understanding of the extent to which high competency and good characteristics can have an impact on human resources for Basic –Education management in increasing after training. The major finding indicated that the human resources for Basic Education management who received training on the standard curriculum gained both high competency and good characteristics for high effectiveness Basic Education management. It can be concluded that the standard curriculum can promote human resources for high effectiveness Basic Education management.
